

De què són culpables les xarxes socials?

A mesura que anem adonant-nos que internet i tot el que suposa ho està capgirant tot, van apareixent més i més veus que ens adverteixen dels problemes que se'n poden derivar. Fa uns dies l'exconseller d'Educació i professor de filosofia Joan Manuel del Pozo comentava assenyadament en una entrevista al suplement *Criatures* d'aquest diari els perills del "tecnobabauisme" (dels babaus que confien que tot ho arreglarà la tecnologia) i de la diferència entre informació i coneixement. El jove Evgeny Morozov, que fa poc va estar en un dels cicles del CCCB, s'ha convertit en una celebritat mundial posant en relleu els intents de fer servir internet i les xarxes socials per controlar i manipular les interaccions socials o per convertir en problemes individuals (controlats amb una app adequada) el que molts cops són problemes que tenen el seu origen en condicionants generats per empreses o administracions. El recent incident de la pallissa que una noia de 13 anys va clavar a una altra noia de 15 a Sabadell, i que alguns dels que hi eren van aprofitar per gravar i difondre, ha tornat a alimentar el debat sobre els perills de les xarxes socials. La notícia era més la difusió que la pallissa. Segurament de conflictes o situacions d'aquesta mena n'hi ha molts en diversos indrets del país. I tampoc podem dir que sigui una novetat. Però el ressò s'ha produït pel fet que els espectadors de la baralla van preferir gravar que no pas separar. ¿És això consubstancial a l'existència de les

JOAN SUBIRATS

PROF. DE CIÈNCIA POLÍTICA, IGOP-UAB

màquines que portem a les butxaques i motxilles i que ens permeten produir notícies de manera instantània? ¿O més aviat és un pas més d'un procés d'aprenentatge col·lectiu sobre com fer servir nous instruments?

Si acceptem un cert esquematisme, diríem que cada moment de gran transformació tecnològica ha vingut acompanyat de trasbalsos significatius en els sistemes d'informació i comunicació. La transició dels estats absoluts als estats liberals, a cavall de la màquina de vapor, va venir acompanyada del gran impacte que va suposar l'accés de molta gent a la capacitat de llegir tant llibres com, sobretot, opuscles i, posteriorment, la premsa diària. A començaments del segle XX el fordisme i tot el que va suposar d'accés a béns de consum que fins aleshores eren només accessibles per a una minoria va venir acompanyat de la gran eina de comunicació massiva que va ser i que encara és la ràdio. I després de la segona gran guerra, del paper que va jugar i juga la televisió. Sense ser un especialista en el tema, diria que en cada una d'aquestes fases van sorgir veus assenyades o tremendistes que advertien de les conseqüències negatives que podien derivar-se del fet que tothom tingués accés a informacions que encara no estaven preparats per entendre adequadament. Que sentissin notícies que els podrien alterar. O que veiessin imatges poc adequades a la seva situació, edat o for-

mació. I segur que en cada una d'aquestes prevencions els arguments que es feien servir eren prou sòlids. Malgrat tot, no sembla que es pugui defensar de manera general que és millor no saber que saber. Que és millor no mirar que mirar. Que és millor que algú decideixi què es pot mirar, sentir o saber que no pas que tothom hi pugui accedir.

Tornant a l'entrevista a Del Pozo, en cada situació d'aprenentatge i de formació hi ha risc. Internet suposa un enorme salt endavant cap a millorar no només l'accés a la informació sinó també la construcció i accés al coneixement. Qui va veure el *30 minuts* dedicat a la Wikipedia sap de què parlo. No cal tenir por de les xarxes socials. Cal entendre que internet no és només un nou instrument per informar-nos i comunicar-nos. Internet és el paradigma de la nova societat en què estem entrant. I estem aprenent i experimentant què implica en cada un dels nostres espais vitals, educatius, informatius, polítics i socials. Tota gran transformació tecnològica amaga tant oportunitats com riscos. De moment el que sabem és que tot es mou. Però si volem projectar desitjos i esperances més que pors i temors, podem imaginar noves oportunitats de protagonisme cívica, d'intel·ligència col·lectiva i horitzontal. De maneres de fer que entrin en conflicte amb visions més tradicionals i arrelades de delegació i de *clientela*. El que segur que hem de fer és polititzar el debat, i seguir estant atents a qui guanya i qui perd cada vegada que girem un nou full de la història.

Cada moment de gran transformació tecnològica ha estat acompanyat de trasbalsos en els sistemes d'informació i comunicació

No cal tenir por de les xarxes socials. Gràcies a elles podem imaginar noves oportunitats de protagonisme cívica